

МАЛЫН ИНДЕКСЖҮҮЛСЭН
ДААТГАЛЫН ТӨСӨЛ

МАЛЫН ИНДЕКСЖҮҮЛСЭН ДААТГАЛЫН 2008 ОНЫ БОРЛУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ НЭГЖ

**УЛААНБААТАР ХОТ
2008 он**

I. МИД-ын 2008 оны борлуулалтын улиралд хийн гүйцэтгэсэн ажлуудын жагсаалт

Монгол Улсын Засгийн газар, Олон улсын хөгжлийн ассоциаци хооронд байгуулсан МИД-ын “Хөгжлийн зээлийн гэрээ”, “Төсөл хэрэгжүүлэх заавар”, ажлын төлөвлөгөөний дагуу МИД-ын 2008 оны борлуулалтын хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн. Үүнд:

Хүснэгт №1. 2008 борлуулалтын улирлын үйл явц

Огноо	Үйл ажиллагаа
2007 оны 9-р сар	<ul style="list-style-type: none">Дотоодын даатгалын компаниудад МИД-ын талаар сургалт зохион байгуулж, төслийн үйл ажиллагаа, төсөлд оролцох шаардлагыг танилцуулсан.МИД-ын хэрэгжилт, цаашдын хандлагыг оролцогч талууд, хууль тогтоогч байгууллагатай хэлэлцэх зөвлөлдөх уулзалтыг зохион байгуулсан.
11-12-р сар	<ul style="list-style-type: none">МИД-ын 2008 оны борлуулалтын улиралд хийх өөрчлөлтүүдийг тодорхойлсон.ҮДБ-ний 6 болон 10 хувийн босго үзүүлэлттэй бүтээгдэхүүний хураамжийн хувь хэмжээг тодорхойлсон.МИД төслийн програм хангамжийн 2008 оны хувилбарыг боловсруулж эхэлсэн.МИД-ын 2008 оны борлуулалтын улиралд оролцох даатгалын компаниудыг сонгон шалгаруулсан.
2008 оны 1-р сар	<ul style="list-style-type: none">МИД-ын програм хангамжийн 2007 оны хувилбарыг хаан, 2007 оны борлуулалтын мэдээллийн санг битүүмжилсэн.МИД-ын зарчим, үйл ажиллагааны талаарх даатгалын компанийн сургагч багш, сумдын ажилтнууд, даатгалын төлөөлөгчид, орон нутгийн удирдлагуудад зориулсан гарын авлагыг шинэчлэн боловсруулсан.Даатгалын компанийн сургагч багш нарт зориулсан сургалтыг зохион байгуулсан.
2-р сар	<ul style="list-style-type: none">Оролцогч даатгалын компаниудтай МИД-ын хамтын ажиллагааны гэрээнд гарын үсэг зурсан.ҮДБ-ний стандарт гэрээг шинэчлэн боловсруулсан.ГХБ-нд хамруулах журмыг шинэчлэн боловсруулсан.МИД-ын 2008 оны борлуулалтын улиралд ашиглагдах даатгалын баталгааны маягт, гэрчилгээ, дардасын загварыг боловсруулан хэвлэсэн.Даатгалын төлөөлөгчид эрх олгох шалгалтыг ТХН, СЯ, СЗХ-ны төлөөлөлтэйгээр зохион байгуулж, 183 төлөөлөгчид эрх олгосон.Даатгалын компаниудад баталгааны маягт, гэрчилгээ, дардасыг хүлээлгэн өгч борлуулалтын улирал эхлэх бэлтгэл хангасан.
3-р сар	<ul style="list-style-type: none">Зурагт хуудас, нугалбар, даатгагчдад зориулсан товхимол, сонин зэрэг хэвлэмэл сурталчилгааны материалуудад хэвлэж тараасан.МИД-ын 2008 оны борлуулалтад оролцогч даатгалын компаниуд БНТХ-ыг ТХН-ийн дансанд байршуулсан.МИД-ын нөөцийн сангуудад хүү тооцох талаар ХААН Банктай гэрээ байгуулсан.МИД-ын борлуулалтын улирал нээгдэж, даатгалын төлөөлөгчид орон нутагт борлуулалтын үйл ажиллагаагаа эхэлсэн.Борлуулалтын улирал эхэлсэнтэй холбогдуулан ТХН-ийн ажилтнууд, даатгалын компани, даатгалын төлөөлөгчдийн үйл ажиллагаатай

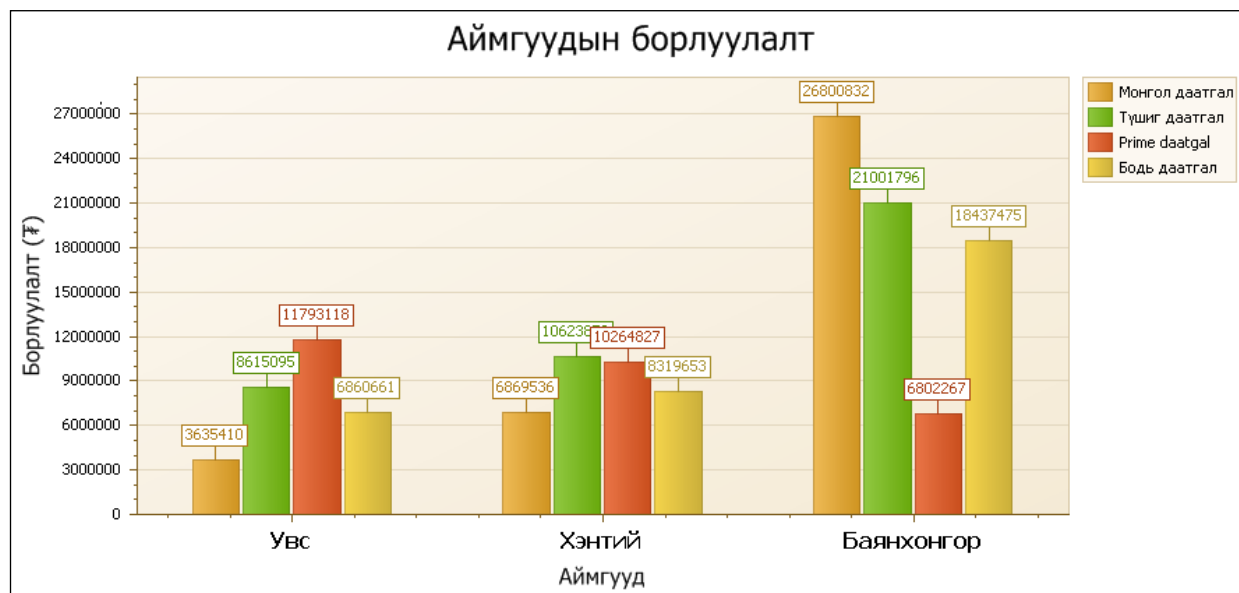
	<p>танилцаж, зөвлөгөө өгсөн.</p> <ul style="list-style-type: none">• МИД-ын програм хангамжийн 2008 оны хувилбар боловсруулагдсан.
4-р сар	<ul style="list-style-type: none">• МИД-ын борлуулалтыг бүртгэх програм хангамжийг туршилтын аймгууд дахь даатгалын компани болон ТХН-д суурилуулсан.• Нүүр тулсан сургалт орон нутагт явагдаж эхэлсэн.• Туршилтын аймгуудын сум тус бүрийн ХААН Банкны салбар нэгжид МИД-ын 2008 оны хураамжийн орлого төвлөрөх данс нээгдсэн.
5-р сар	<ul style="list-style-type: none">• МИД-ын програм хангамжийн ерөнхий зарчим, зорилгын талаар танилцуулга сургалтыг Интерактив компанийн холбогдох мэргэжилтнүүдэд зохион байгуулсан.
6-р сар	<ul style="list-style-type: none">• Дэлхийн Банкны ажлын хэсэг МИД-ын 2008 оны борлуулалтын явцтай танилцсан.• Хагас жилийн мал тооллого сонгогдсон 3 аймагт явагдсан.• 2008 оны хагас жилийн мал тооллого, Туршилтын түүвэр судалгааны дүн мэдээг нэгтгэн боловсруулсан.
7-р сар	<ul style="list-style-type: none">• МИД-д 2007 онд даатгуулсан малчдад олгох нөхөн төлбөрийн тооцооллыг төслийн програм хангамж ашиглан хийсэн.• МИД-ын 2007 оны үр дүнг тооцоолж, МДНТ-ийн дансыг хаан 2007 онд оролцсон даатгалын компаниудад хүүгийн орлогыг хувиарласан.• Туршилтын аймгуудад ажиллан МИД-ын 2008 борлуулалтын улирлыг хаасан.• Орон нутаг дахь даатгалын компаниудын борлуулалтын мэдээллийн санг битүүмжлэн програм хангамжийг хаасан.
8-р сар	<ul style="list-style-type: none">• 2007 онд МИД-д хамрагдсан малчдад нөхөн төлбөрийг шилжүүлэн олгосон.• МИД-ын 2008 оны хураамжийн орлогыг татан төвлөрүүлж эхэлсэн.
9-р сар	<ul style="list-style-type: none">• Оролцогч даатгалын компаниудтай МИД-ын 2008 оны борлуулалтыг тулгах, БНТХ-ын бодит хэмжээг тодорхойлох ажил явагдаж байна.

II. МИД-ын 2008 оны борлуулалт

МИД-ын гуравдахь борлуулалтын улирал 2008 оны 3-р сарын 15-нд туршилтын Увс, Хэнтий, Баянхонгор аймгийн нийт 56 сумдад эхэлснээс хойш 2008 оны 7-р сарын 10 хүртэлх хугацаанд төсөлд оролцогч даатгалын компаниуд нийт 4047 баталгааны маягт бүртгэгдэж, 4037 малчин МИД-ын ҮДБ болон ГХБ-ний гэрээг байгуулж, 140,024,541 төгрөгийн борлуулалт хийгдсэн. Энэ нь 2007 оны борлуулалттай харьцуулахад борлуулалтын орлого 9 хувиар, даатгуулагчдын тоо 9 хувиар өссөн дүн юм.

График №1. МИД-ын борлуулалтын орлого

2007 оны эцсийн байдлаар сонгогдсон 3 аймагт нийт 28948 малчин өрх байгаагаас 4037 өрх буюу 14 хувь нь даатгалд хамрагджээ. Түүнчлэн 3 аймгийн хувьд нийт 493623 толгой мал МИД-д хамрагдсан нь 2007 оны мөн үзүүлэлтээс 11 хувиар өссөн ба 3 аймгийн 7,12 сая малын 7 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт №1. МИД-д хамрагдсан малын тоо

Аймаг	ҮДБ-д хамрагдсан малын тоо(толгой)						ГХБ-д хамрагдсан малын тоо(толгой)					
	Үхэр	Хонь	Ямаа	Адуу	Тэмэ э	Нийт	Үхэр	Хонь	Ямаа	Адуу	Тэмэ э	Нийт
Баянхонгор	8114	29789	84785	4333	0	127134	259 5	3386 5	10205 2	464 2	285	14332 6
Увс	4150	31433	92415	1411	0	129415	115 1	4562	6492	937	56	13192
Хэнтий	9495	15214	19225	8521	0	52458	380 8	1272 5	8930	263 8	0	28098
Дүн	2175 9	76436	19642 5	1426 5	0	309007	755 4	5115 2	11747 4	821 7	341	18461 6

Баянхонгор аймаг

Баянхонгор аймгийн хувьд нийт 1903 баталгааны маягт бүртгэгдэж, 1901 малчин даатгалд хамрагдсан нь туршилтын аймгуудаас хамгийн өндөр үзүүлэлт бөгөөд тус аймгийн малчин өрхийн 16 хувь, малтай өрхийн 14 хувь, 2008 онд МИД-д хамрагдсан нийт малчдын 47 хувь болж байна. Баянхонгор аймагт Бодь Даатгал, Монгол Даатгал, Түшиг Даатгал, Прайм Даатгал компаниуд борлуулалтын үйл ажиллагаа эрхэлж нийт 73,042,369.4 төгрөгийн борлуулалт хийгдсэн нь МИД-ын 2008 оны борлуулалтын орлогын 52 хувийг бүрдүүлж байна.

Хүснэгт №2. Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Баянхонгор аймаг)

Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Баянхонгор аймаг)												
Д/А	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дүн	
			Даатгуулагчды н тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчды н тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчд ын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчды н тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого
1	300	Баянхонгор	3	176,755.00	5	297,361.00	1	25,344.00	12	768,474.80	21	1,267,954.80
2	301	Баацагаан	26	678,470.00	0	-	20	153,024.00	26	456,537.00	72	1,288,031.00
3	302	Баянбулаг	55	2,503,848.00	0	-	0	0	10	282,150.00	65	2,785,998.00
4	303	Баянговь	0	-	49	1,099,298.00	0	0	10	343,760.00	59	1,443,058.00
5	304	Баянлиг	68	2,326,283.00	0	-	0	0	38	810,828.00	106	3,137,111.00
6	305	Баян-Овоо	34	2,230,175.00	0	-	0	0	11	247,760.00	45	2,477,935.00
7	306	Баян-Өндөр	0	-	40	1,585,713.60	0	0	0	-	40	1,585,713.60
8	307	Баянцагаан	70	2,237,601.00	0	-	0	0	118	1,873,053.00	188	4,110,654.00
9	308	Богд	63	1,516,433.00	16	270,856.00	1	85,500.00	8	307,954.00	88	2,180,743.00
10	309	Бөмбөгөр	61	2,082,135.80	29	996,974.60	19	635,490.00	51	1,302,010.00	160	5,016,610.40
11	310	Бууцагаан	4	244,236.00	9	580,424	21	1,379,324.00	0	0	34	2,203,984.00
12	311	Галуут	11	515,820.00	142	4,542,920.00	0	0	4	184,036.00	157	5,242,776.00
13	312	Гурванбулаг	5	167,415.00	4	46,530.00	0	0	0	-	9	213,945.00
14	313	Жаргалант	35	1,210,442.00	2	31,680.00	0	0	6	441,480.00	43	1,683,602.00
15	314	Жинст	37	702,795.00	0	-	0	0	19	394,966.00	56	1,097,761.00
16	315	Заг	76	2,525,394.00	0	-	0	0	32	1,838,060.00	108	4,363,454.00
17	316	Өлзийт	91	4,688,165.40	6	234,885.00	0	0	123	5,344,899.00	220	10,267,949.40
18	317	Хүрээмарал	50	2,792,156.00	88	6,816,379.50	47	4,023,394.50	26	2,438,230.00	211	16,070,160.00
19	318	Шинэжинст	22	119,360.00	76	2,920,860.00	22	400,140	33	563,317.20	153	4,003,677.20
20	319	Эрдэнэцогт	3	83,348.00	26	1,577,894.00	1	100,050.00	38	839,960.00	68	2,601,252.00
		Нийт	714	26,800,832.20	492	21,001,795.70	132	6,802,266.50	565	18,437,475.00	1903	73,042,369.40

Хүснэгт №3. ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Баянхонгор аймаг)

ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Баянхонгор аймаг)												
Д/А	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дүн	
			ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ
1	300	Баянхонгор	169,155.00	7,600.00	263,261.00	14,120.00	25,344.00	0.00	749,994.80	18,480.00	1,227,754.80	40,200.00
2	301	Баацагаан	605,830.00	72,640.00	-	-	36,144.00	116,880.00	361,377.00	95,160.00	1,003,351.00	284,680.00
3	302	Баянбулаг	2,354,848.00	149,000.00	-	-	-	-	272,350.00	9,800.00	2,627,198.00	158,800.00
4	303	Баянговь	-	-	947,058.00	152,240.00	-	-	315,120.00	28,640.00	1,262,178.00	180,880.00
5	304	Баянлиг	2,145,163.00	181,120.00	-	-	-	-	447,708.00	363,120.00	2,592,871.00	544,240.00
6	305	Баян-Овоо	2,226,175.00	4,000.00	-	-	-	-	118,320.00	129,440.00	2,344,495.00	133,440.00
7	306	Баян-Өндөр	-	-	1,585,713.60	0.00	-	-	-	-	1,585,713.60	-
8	307	Баянцагаан	2,152,801.00	84,800.00	-	-	-	-	1,216,373.00	656,680.00	3,369,174.00	741,480.00
9	308	Богд	1,310,673.00	205,760.00	210,376.00	60,480.00	85,500.00	0.00	307,954.00	0.00	1,914,503.00	266,240.00
10	309	Бөмбөгөр	2,062,855.80	19,280.00	994,414.60	2,560.00	633,490.00	2,000.00	1,268,010.00	34,000.00	4,958,770.40	57,840.00
11	310	Бууцагаан	244,236.00	0.00	544,424.00	36,000.00	1,319,324.00	60,000.00	-	-	2,107,984.00	96,000.00
12	311	Галуут	515,820.00	0.00	3,871,320.00	671,600.00	-	-	165,276.00	18,760.00	4,552,416.00	690,360.00
13	312	Гурванбулаг	158,815.00	8,600.00	46,530.00	0.00	-	-	-	-	205,345.00	8,600.00
14	313	Жаргалант	1,157,642.00	52,800.00	0.00	31,680.00	-	-	427,760.00	13,720.00	1,585,402.00	98,200.00
15	314	Жинст	559,795.00	143,000.00	-	-	-	-	280,966.00	114,000.00	840,761.00	257,000.00
16	315	Заг	2,208,754.00	316,640.00	-	-	-	-	1,815,180.00	22,880.00	4,023,934.00	339,520.00
17	316	Өлзийт	4,102,925.40	585,240.00	200,405.00	34,480.00	-	-	4,854,779.00	490,120.00	9,158,109.40	1,109,840.00
18	317	Хүрээмарал	2,857,236.00	134,920.00	6,299,819.50	516,560.00	3,698,554.50	324,840.00	2,398,950.00	39,280.00	15,054,560.00	1,015,600.00
19	318	Шинэжинст	6,480.00	112,880.00	2,813,460.00	107,400.00	328,020.00	72,120.00	430,957.20	132,360.00	3,578,917.20	424,760.00
20	319	Эрдэнэцогт	61,948.00	21,400.00	1,577,894.00	0.00	100,050.00	0.00	839,960.00	0.00	2,579,852.00	21,400.00
		Нийт	24,701,152.20	2,099,680.00	19,374,675.70	1,627,120.00	6,226,426.50	575,840.00	16,271,035.00	2,166,440.00	66,573,289.40	6,469,080.00

Баянхонгор аймгийн хэмжээнд нийт ҮДБ-д 66,6 сая төгрөг, ГХБ-д 6,5 сая төгрөгийн борлуулалт хийсэн.

Тус аймгийн хэмжээнд нийт 127134 толгой малыг ҮДБ-д, 143326 толгой малыг ГХБ-д хамруулсан. Баянхонгор аймгийн нийт малтай харьцуулахад ҮДБ-д даатгагдсан мал 5,6 хувь, ГХБ-д хамрагдсан мал 6,3 хувийг эзэлж байна.

Өмнөх онтой харьцуулахад борлуулалтын орлого 4 хувь буюу 2 сая төгрөгөөр буурсан байна.

Баянхонгор аймагт Бодь Даатгал компанийн 15, Монгол Даатгал компанийн 20, Түшиг Даатгал компанийн 13, Прайм Даатгал компанийн 7 төлөөлөгч ажилласан.

Увс аймаг

Увс аймгийн хувьд нийт 1391 малчин МИД-д хамрагдсан нь аймгийн нийт малчдын 14 хувь, малтай өрхийн 10 хувь, 2008 онд МИД-д хамрагдсан малчдын 34,5 хувийг эзэлж байна. Борлуулалтын орлого 30,904,283 төгрөг болсон нь МИД-ын 2008 оны борлуулалтын 22 хувийг бүрдүүлж байна.

Увс аймгийн хэмжээнд нийт 129415 толгой малыг ҮДБ-д, 13192 толгой малыг ГХБ-д хамруулсан. Увс аймгийн нийт малтай харьцуулахад ҮДБ-д даатгагдсан мал 4,9 хувь, ГХБ-д хамрагдсан мал 0,5 хувийг эзэлж байна.

Тус аймгийн хувьд даатгуулагчдын тоо нь өмнөх жилийнхээс 40 хүнээр буурсан боловч даатгалын хураамжийн хэмжээ 3,5 сая төгрөгөөр өссөн байна.

Хүснэгт №4. Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Увс аймаг)

Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Увс аймаг)												
Д/д	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дүн	
			Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого
1	1500	Улаангом	0	0	1	42,930.00	39	1,102,866.00	8	237,578.00	48	1,383,374.00
2	1501	Баруунтуруун	0	0	0	-	30	565,366.00	42	626,711.00	72	1,192,077.00
3	1502	Бөхмөрөн	0	0	0	-	0	-	65	1,161,210.00	65	1,161,210.00
4	1503	Давст	0	0	28	372,920.00	16	91,040.00	0	-	44	463,960.00
5	1504	Завхан	0	0	30	804,189.00	0	-	44	212,045.00	74	1,016,234.00
6	1505	Зүүнговь	19	480,276.00	34	608,404.00	55	1,041,415.00	6	111,870.00	114	2,241,965.00
7	1506	Зүүнхангай	23	488,065.00	20	489,520.00	17	597,900.00	0	-	60	1,575,485.00
8	1507	Малчин	23	280,085.00	22	396,490.00	22	840,110.00	57	946,479.00	124	2,463,164.00
9	1508	Наранбулаг	15	633,927.00	0	-	47	2,234,398.00	13	403,985.00	75	3,272,310.00
10	1509	Өлгий	0	-	28	215,889.00	7	219,911.00	0	-	35	435,800.00
11	1510	Өмнөговь	26	483,886.60	33	592,297.50	91	2,581,099.60	83	1,379,043.50	233	5,036,327.20
12	1511	Өндөрхангай	16	325,168.00	122	4,050,203.40	29	1,103,120.00	6	121,300.00	173	5,599,791.40
13	1512	Сэлл	0	0	0	0	21	156,877.00	0	-	21	156,877.00
14	1513	Тариалан	21	351,160.00	30	494,711.00	0	-	0	-	51	845,871.00
15	1514	Тургэн	0	-	0	0	29	287,626.00	0	-	29	287,626.00
16	1515	Тэс	0	-	0	0	0	-	30	70,000.00	30	70,000.00
17	1517	Ховд	8	240,886.20	9	170,165.00	30	761,865.00	28	1,118,570.00	75	2,291,486.20
18	1518	Харгас	10	11,520.00	18	377,376.00	0	-	14	258,300.00	42	647,196.00
19	1519	Цагаанхайрхан	12	340,436.00	0	0	4	209,523.00	10	213,569.00	26	763,528.00
		Нийт	173	3,635,409.80	375	8,615,094.90	437	11,793,116.60	406	6,860,660.50	1391	30,904,281.80

Хүснэгт №5. ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Увс аймаг)

ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Увс аймаг)												
Д/д	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дүн	
			ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ
1	1500	Улаангом	-	-	42,930.00	0.00	1,102,866.00	0.00	237,578.00	0.00	1,383,374.00	-
2	1501	Баруунтуруун	-	-	-	-	532,886.00	32,480.00	583,191.00	43,520.00	1,116,077.00	76,000.00
3	1502	Бөхмөрөн	-	-	-	-	-	-	1,161,210.00	0.00	1,161,210.00	-
4	1503	Давст	-	-	372,920.00	0.00	-	-	91,040.00	0.00	463,960.00	-
5	1504	Завхан	-	-	781,509.00	22,680.00	-	-	42,525.00	169,520.00	824,034.00	192,200.00
6	1505	Зүүнговь	447,236.00	33,040.00	592,724.00	15,680.00	1,027,775.00	13,640.00	68,670.00	43,200.00	2,136,405.00	105,560.00
7	1506	Зүүнхангай	486,465.00	1,600.00	489,520.00	0.00	597,900.00	0.00	-	-	1,573,885.00	1,600.00
8	1507	Малчин	280,085.00	0.00	396,490.00	0.00	840,110.00	0.00	946,479.00	0.00	2,463,164.00	-
9	1508	Наранбулаг	605,927.00	28,000.00	-	-	2,234,398.00	0.00	403,985.00	0.00	3,244,310.00	28,000.00
10	1509	Өлгий	-	-	139,329.00	76,560.00	219,911.00	0.00	-	-	359,240.00	76,560.00
11	1510	Өмнөговь	483,886.60	0.00	592,297.50	0.00	2,581,099.60	0.00	1,354,443.50	24,600.00	5,011,727.20	24,600.00
12	1511	Өндөрхангай	271,248.00	53,920.00	4,050,203.40	0.00	1,103,120.00	0.00	121,300.00	0.00	5,545,871.40	53,920.00
13	1512	Сэлл	-	-	-	-	129,357.00	27,520.00	-	-	129,357.00	27,520.00
14	1513	Тариалан	282,760.00	68,400.00	481,871.00	12,840.00	-	-	-	-	764,631.00	81,240.00
15	1514	Тургэн	-	-	-	-	262,706.00	24,920.00	-	-	262,706.00	24,920.00
16	1515	Тэс	-	-	-	-	-	-	50,000.00	20,000.00	50,000.00	20,000.00
17	1517	Ховд	240,886.20	0.00	165,485.00	4,680.00	757,465.00	4,400.00	1,105,730.00	12,840.00	2,269,566.20	21,920.00
18	1518	Харгас	0.00	11,520.00	371,456.00	5,920.00	-	-	258,300.00	0.00	629,756.00	17,440.00
19	1519	Цагаанхайрхан	340,436.00	0.00	-	-	209,523.00	0.00	213,569.00	0.00	763,528.00	-
		Нийт	3,438,929.80	196,480.00	8,476,734.90	138,360.00	11,599,116.60	102,960.00	6,638,020.50	313,680.00	30,152,801.80	751,480.00

Малын индексжүүлсэн даатгал төсөл

Увс аймгийн хэмжээнд нийт ҮДБ-д 30,1 сая төгрөг, ГХБ-д 751 мянган төгрөгийн борлуулалт хийсэн.

Увс аймагт Бодь Даатгал компанийн 14, Монгол Даатгал компанийн 11, Прайм Даатгал компанийн 13, Түшиг Даатгал компанийн 12 төлөөлөгч ажилласан.

Хэнтий аймаг

Хэнтий аймгийн хувьд нийт 753 баталгааны маягт бүртгэгдэж, нийт 745 малчин МИД-д хамрагдсан бөгөөд аймгийн нийт малчдын 10,3 хувь, малтай өрхийн 8,2 хувь, 2008 онд МИД-д хамрагдсан малчдын 18,5 хувийг эзэлж байна. Борлуулалтын орлого 36,077,886.40 төгрөг болсон нь МИД-ын 2008 оны борлуулалтын 26 хувийг бүрдүүлж байна.

Тус аймгийн хэмжээнд 52458 толгой малыг ҮДБ-д, 28098 толгой малыг ГХБ-д хамруулсан. Хэнтий аймгийн нийт малтай харьцуулахад ҮДБ-д даатгагдсан мал 2,4 хувь, ГХБ-д хамрагдсан мал 1,3 хувийг эзэлж байна.

Даатгуулагчдын тоо 179 малчин буюу 31 хувиар өссөн, борлуулалтын орлого 9 сая төгрөг буюу 31 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт №6. Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Хэнтий аймаг)

Даатгуулагчдын тоо ба борлуулалтын нийт хэмжээ (Хэнтий аймаг)												
Д/д	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дун	
			Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого	Даатгуулагчдын тоо	Борлуулалтын орлого
1	1801	Батноров	23	1,364,557.00	3	6,200.00	22	906,416.00	6	208,548.00	54	2,485,721.00
2	1802	Батширээт	0	-	0	-	17	713,815.40	0	-	17	713,815.40
3	1803	Баян-Адрага	34	1,122,947.40	0	-	47	1,880,556.20	3	54,320.00	84	3,057,823.60
4	1804	Баян-Овоо	2	120,324.00	28	1,743,385.00	1	48,204.00	29	1,444,933.00	60	3,356,846.00
5	1805	Баянмөнх	4	345,758.00	16	942,463.00	18	1,039,644.00	0	-	38	2,327,865.00
6	1806	Баянхутаг	13	816,528.00	22	2,484,880.00	2	69,088.00	14	961,202.00	51	4,331,698.00
7	1807	Биндэр	2	110,592.00	14	65,680.00	9	128,968.00	12	657,650.00	37	962,890.00
8	1808	Галшар	5	366,160.00	0	-	12	257,306.00	25	1,543,560.00	42	2,167,026.00
9	1810	Дадал	0	-	12	650,550.00	5	288,340.00	0	-	17	938,890.00
10	1811	Дархан	3	101,234.00	0	-	2	200,856.00	47	2,131,082.00	52	2,433,172.00
11	1812	Дэлгэрхаан	7	42,720.00	11	542,840.00	15	1,001,712.00	0	-	33	1,587,272.00
12	1813	Жагралтхаан	7	377,427.00	29	2,126,090.00	14	1,207,210.00	0	-	50	3,710,727.00
13	1814	Мөрөн	11	1,079,998.00	11	433,884.00	1	80,568.00	5	426,440.00	28	2,020,890.00
14	1815	Норовлин	5	27,480.00	15	429,614.00	0	-	11	402,290.00	31	859,384.00
15	1817	Хэрлэн	2	78,300.00	13	179,440.00	55	2,081,463.00	9	336,787.00	79	2,675,990.00
16	1818	Өмнөдэлтэр	6	224,300.00	38	666,607.00	10	360,680.00	1	152,840.00	55	1,404,427.00
17	1819	Цэнхэрмандал	13	691,209.40	12	352,240.00	-	-	0	-	25	1,043,449.40
		Нийт	137	6,869,534.80	224	10,623,873.00	230	10,264,826.60	162	8,319,652.00	753	36,077,886.40

Хүснэгт №7. ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Хэнтий аймаг)

ҮДБ ба ГХБ-ний борлуулалтын орлого (Хэнтий аймаг)												
Д/д	Код	Сум	Монгол Даатгал		Түшиг даатгал		Прайм		Бодь		Нийт дун	
			ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ	ҮДБ	ГХБ
1	1801	Батноров	1,324,157.00	40,400.00	0.00	6,200.00	898,056.00	8,360.00	208,548.00	0.00	2,430,761.00	54,960.00
2	1802	Батширээт	-	-	-	-	681,695.40	32,120.00	-	-	681,695.40	32,120.00
3	1803	Баян-Адрага	1,043,107.40	79,840.00	-	-	1,735,356.20	145,200.00	0.00	54,320.00	2,778,463.60	279,360.00
4	1804	Баян-Овоо	120,324.00	0.00	1,741,305.00	2,080.00	48,204.00	0.00	1,339,253.00	105,680.00	3,249,086.00	107,760.00
5	1805	Баянмөнх	345,758.00	0.00	932,063.00	10,400.00	1,002,764.00	36,880.00	-	-	2,280,585.00	47,280.00
6	1806	Баянхутаг	808,128.00	8,400.00	2,335,520.00	149,360.00	65,968.00	3,120.00	961,202.00	0.00	4,170,818.00	160,880.00
7	1807	Биндэр	110,592.00	0.00	0.00	65,680.00	45,528.00	83,440.00	648,690.00	8,960.00	804,810.00	158,080.00
8	1808	Галшар	366,160.00	0.00	-	-	230,946.00	26,360.00	1,543,560.00	0.00	2,140,666.00	26,360.00
9	1810	Дадал	-	-	650,550.00	0.00	286,580.00	1,760.00	-	-	937,130.00	1,760.00
10	1811	Дархан	101,234.00	0.00	-	-	192,456.00	8,400.00	2,108,082.00	23,000.00	2,401,772.00	31,400.00
11	1812	Дэлгэрхаан	0.00	42,720.00	457,240.00	85,600.00	872,752.00	128,960.00	-	-	1,329,992.00	257,280.00
12	1813	Жагралтхаан	325,427.00	52,000.00	2,104,650.00	21,440.00	1,189,170.00	18,040.00	-	-	3,619,247.00	91,480.00
13	1814	Мөрөн	1,051,558.00	28,440.00	383,364.00	50,520.00	80,568.00	0.00	377,720.00	48,720.00	1,893,210.00	127,680.00
14	1815	Норовлин	0.00	27,480.00	348,734.00	80,880.00	-	-	380,450.00	21,840.00	729,184.00	130,200.00
15	1817	Хэрлэн	78,300.00	0.00	169,440.00	10,000.00	1,999,503.00	81,960.00	336,787.00	0	2,584,030.00	91,960.00
16	1818	Өмнөдэлтэр	222,300.00	2,000.00	530,087.00	136,520.00	338,280.00	22,400.00	152,840.00	0	1,243,507.00	160,920.00
17	1819	Цэнхэрмандал	675,849.40	15,360.00	335,520.00	16,720.00	-	-	-	-	1,011,369.40	32,080.00
		Нийт	6,572,894.80	296,640.00	9,988,473.00	635,400.00	9,667,826.60	597,000.00	8,057,132.00	262,520.00	34,286,326.40	1,791,560.00

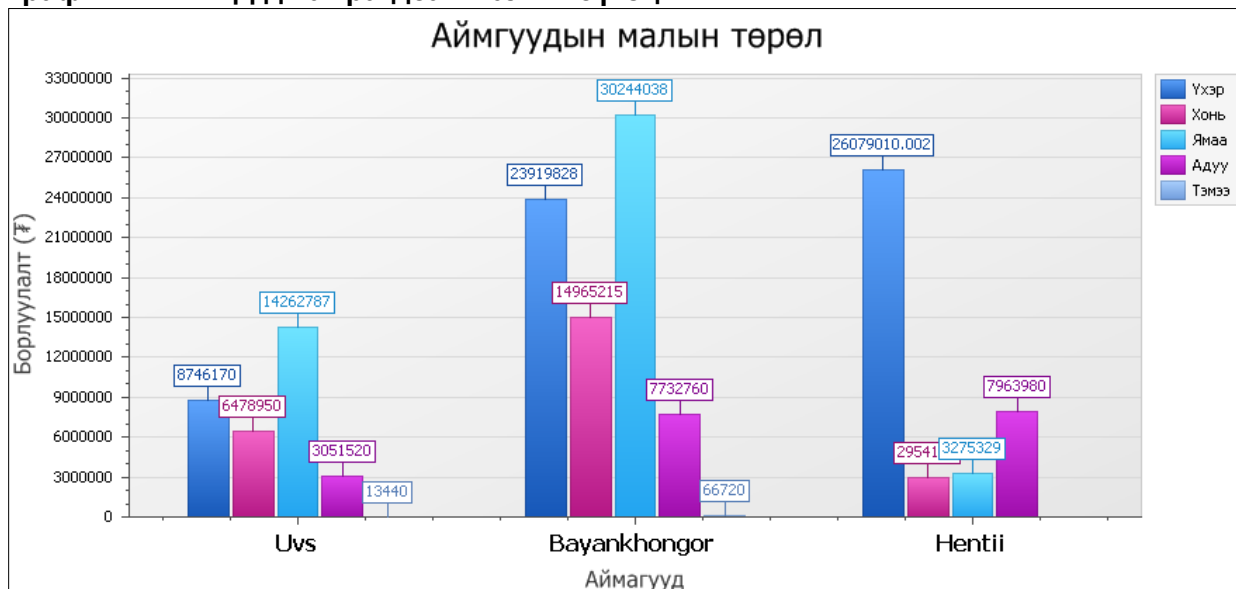

Хэнтий аймгийн хэмжээнд нийт ҮДБ-д 34,3 сая төгрөг, ГХБ-д 1,8 сая төгрөгийн борлуулалт хийсэн.

Хэнтий аймагт Бодь Даатгал компанийн 10, Монгол Даатгал компанийн 10, Прайм Даатгал компанийн 11, Түшиг Даатгал компанийн 11 төлөөлөгч ажилласан.

Туршилтын 3 аймгийн хувьд 2008 онд даатгалд хамрагдсан малын 63,6 хувийг ямаа, 5,9 хувийг үхэр, 25,9 хувийг хонь, 4,6 хувийг адуу, 0,07 хувийг тэмээн сүрэг эзэлж байна.

График №2. МИД-д хамрагдсан малын бүтэц

Өмнөх жилтэй харьцуулахад даатгуулсан малын бүтцэд ямааны эзлэх хувь 30 пунктээр, хонины эзлэх хувь 5 пунктээр өсч, адууны эзлэх хувь 5 пунктээр, үхэр сүргийн эзлэх хувь 28 пунктээр буурсан байна.

III. Даатгалын компани

Бодь Даатгал компани 51, Монгол Даатгал компани 44, Прайм Даатгал компани 40, Түшиг Даатгал компани 48 эрх бүхий даатгалын төлөөлөгчидтэйгөөр туршилтын аймгуудад МИД-ын 2008 оны борлуулалтыг гүйцэтгэсэн. Ерөнхийдөө 2007 онтой харьцуулахад даатгалын компаниуд “чанартай” цөөн тооны төлөөлөгчидтэй ажиллах сонирхолтой байсан нь ажиглагдсан.

Өмнөх жилд нэгж даатгалын төлөөлөгч Баянхонгор аймгийн хувьд 33, Увс аймгийн хувьд 24, Хэнтий аймгийн хувьд 11 малчинтай гэрээ хийж байсан.

Хүснэгт №8.

Даатгалын компаниуд	Баянхонгор аймаг		Увс аймаг		Хэнтий аймаг	
	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого
Монгол Даатгал	38	1,645,627	19	410,038	15	841,585
Түшиг Даатгал	36	1,744,329	25	380,534	15	539,032
Прайм Даатгал	-	-	34	610,660	11	446,780
Бодь Даатгал	26	957,940	17	412,113	4	208,848
Дундаж	33	1,449,299	24	453,336	11	509,061

Харин 2008 онд нэгж даатгалын төлөөлөгч Баянхонгор аймгийн хувьд 32, Увс аймгийн хувьд 27, Хэнтий аймгийн хувьд 17 малчинтай гэрээ хийх болжээ.

Хүснэгт №9.

Даатгалын компаниуд	Баянхонгор аймаг		Увс аймаг		Хэнтий аймаг	
	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого	Даатгуулагч дын тоо	Хураамжийн орлого
Монгол Даатгал	35	1,340,042	15	330,492	13	686,953
Түшиг Даатгал	37	1,615,523	33	717,925	20	965,807
Прайм Даатгал	18	971,752	33	907,163	21	933,166
Бодь Даатгал	37	1,229,165	29	490,047	16	831,965
Дундаж	32	1,289,121	27	611,407	17	854,473

МИД-ын 2008 оны борлуулалтын орлогын хэмжээг оролцогч даатгалын компани тус бүрээр харуулбал:

Хүснэгт №10. Даатгалын компаниудын борлуулалтын орлого

Даатгалын компаниуд	ҮДБ-ний борлуулалтын орлого		ГХБ-ний борлуулалтын орлого		Борлуулалтын нийт хэмжээ	
	/төгрөгөөр/	/хувиар/	/төгрөгөөр/	/хувиар/	/төгрөгөөр/	/хувиар/
Монгол Даатгал	34,712,977	26.5	2,592,800	28.8	37,305,777	26.6
Түшиг Даатгал	37,839,884	28.9	2,400,880	26.6	40,240,764	28.7
Прайм Даатгал	27,584,410	21.0	1,275,800	14.2	28,860,210	20.6
Бодь Даатгал	30,875,148	23.6	2,742,640	30.4	33,617,788	24.0
Дүн	131,012,418	100.0	9,012,120	100.0	140,024,538	100.0

МИД-ын борлуулалт хийгдсэн малчдын тоо даатгалын компани тус бүрээр харуулбал:

Хүснэгт №11. Даатгалын компаниудын даатгуулагчдын тоо

Даатгалын компаниуд	Баянхонгор аймаг		Увс аймаг		Хэнтий аймаг		Нийт	
	/тоо/	/хувиар/	/тоо/	/хувиар/	/тоо/	/хувиар/	/тоо/	/хувиар/
Монгол Даатгал	714	37.5	173	12.4	137	18.2	1024	25.3
Түшиг Даатгал	492	25.9	375	26.9	224	29.8	1091	26.9
Прайм Даатгал	132	6.9	437	31.4	230	30.5	799	19.7
Бодь Даатгал	565	29.7	406	29.2	162	21.5	1133	28.0
Дүн	1903	100.0	1391	100.0	753	100.0	4047	100.0

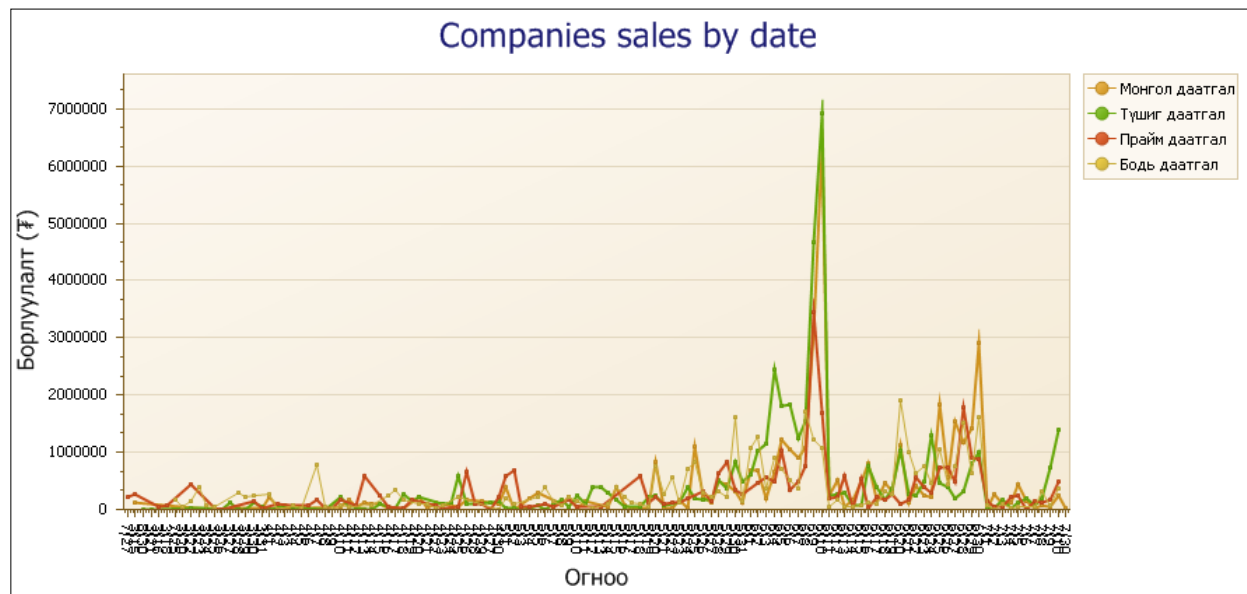

Даатгалын компаниуд	ҮДБ-ний борлуулалтын орлого		ГХБ-ний борлуулалтын орлого		Борлуулалтын нийт хэмжээ	
	/төгрөгөөр/	/хувиар/	/төгрөгөөр/	/хувиар/	/төгрөгөөр/	/хувиар/
Бодь Даатгал	18061873.5	14.91	820560	10.38	18882433.5	14.63
Монгол Даатгал	47105066.7	38.88	2526480	31.96	49631546.7	38.46
Прайм Даатгал	14471575	11.95	1107120	14.01	15578695	12.07
Түшиг Даатгал	41505029	34.26	3449760	43.65	44954789	34.84
Дүн	121143544	100.00	7903920	100.00	129047464	100.00

2007 онд МИД-ын нийт борлуулалтын орлогын 38.5 хувийг Монгол Даатгал компани, 34.8 хувийг Түшиг Даатгал компани, 12.7 хувийг Прайм Даатгал компани, 14.6 хувийг Бодь Даатгал компани эзэлж байсан бол 2008 онд Монгол Даатгал компани, Түшиг Даатгал компанийн эзлэх хувь буурч, Прайм даатгал компани, Бодь даатгал компанийн эзлэх хувь өссөн байна. Оролцогч даатгалын компаниудын борлуулалтын хувь харьцангуй жигд хувьтай байна.

Хугацааны хувьд оролцогч даатгалын компаниудын борлуулалт 6-р сарын сүүлч 7-р сарын эхээр эрчимжсэн нь малчид байгаль цаг уурыг харзсан хүлээж байсантай холбоотой байлаа.

График №2. МИД-ын борлуулалтын хэмжээ (Хугацаагаар)

IV. Баталгааны маягтын алдаа

МИД-ын 2008 оны борлуулалтын улиралд нийт 4047 баталгааны маягт бүртгэгдэж борлуулалт хийгдсэнээс 1477 алдаатай баталгааны маягт илэрсэн байна. Эдгээр баталгааны маягтаас нийт 6 төрлийн алдаа гарсан. Үүнд:

1. Даатгуулагчийн сонгосон дүн алдаатай
2. Даатгалын хураамж алдаатай
3. Үйл ажиллагааны зардал алдаатай
4. Хөнгөлөлтөд хамруулах хэрэгтэй
5. Хөнгөлөлтөд хамруулах ёсгүй
6. Хөнгөлсөн дүн алдаатай

Баталгааны маягтын алдааг оролцогч даатгалын компани тус бүрээр харуулбал:

1. Даатгуулагчийн сонгосон дүн алдаатай /нийт 21 алдаа/

Монгол Даатгал компанийн 3, Түшиг Даатгал компанийн 3, Прайм Даатгал компанийн 4, Бодь Даатгал компанийн 7 даатгалын төлөөлөгчид даатгуулагчийн сонгосон дүнг алдаатай сонгосон байна.

Даатгалын компани (Даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалтын тоо	Нийт борлуулалтын дүн	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=3)	88	3	2,584,436.20	447,000.00
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=3)	148	3	7,879,476.50	81,450,000.00
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=4)	165	4	5,314,689.00	2,802,000.00
БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=7)	228	11	10,627,182.80	84,635,000.00
Нийт дүн	629	21	26,405,784.50	169,334,000.00

2. Даатгалын хураамж алдаатай

Даатгалын төлөөлөгчид даатгалын хураамж тооцоолохдоо нийт 91 алдаа гаргаснаас Монгол Даатгал компанийн 13 даатгалын төлөөлөгч нийт -877 209.2 төгрөг, Түшиг Даатгал компанийн 13 даатгалын төлөөлөгч нийт -20 759.0 төгрөг, Прайм Даатгал компанийн 11 даатгалын төлөөлөгч нийт 58 112.0 төгрөг, Бодь Даатгал компанийн 13 даатгалын төлөөлөгч нийт 528 993.0 төгрөгийн даатгалын хураамжийг илүү, дутуу тооцоолж алдаа гаргасан.

Даатгалын компани (даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалтын тоо	Нийт борлуулалтын д үн	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=13)	460	27	17,953,754.60	- 877,309.20
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=13)	597	19	24,847,785.40	- 20,759.00
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=11)	435	18	17,053,504.10	58,112.00
БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=13)	477	27	18,044,712.50	528,993.00
Нийт дүн	1969	91	77,899,756.60	-310,963.20

3. Үйл ажиллагааны зардал алдаатай

Даатгалын төлөөлөгчид даатгалын компанийн үйл ажиллагааны зардлыг тооцоолохдоо нийт 1018 алдаа гаргаснаас Монгол Даатгал компанийн 31 даатгалын төлөөлөгч нийт -413 444.69 төгрөг, Түшиг Даатгал компанийн 28 даатгалын төлөөлөгч нийт -585 776.37 төгрөг, Прайм Даатгал компанийн 23 даатгалын төлөөлөгч нийт -329 903.31 төгрөг, Бодь Даатгал компанийн 26 даатгалын төлөөлөгч нийт -213 691.98 төгрөгийн үйл ажиллагааны зардлыг илүү тооцоолж алдаа гаргасан.

Даатгалын компани (Даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалт ын тоо	Нийт борлуулалтын дүн	Шимтгэл	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=31)	958	273	36,024,828.60	40,317,589.93	-413,444.69
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=28)	990	374	37,752,940.60	47,766,146.90	-585,776.37
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=23)	695	198	26,679,895.50	33,859,960.76	-329,903.31
БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=26)	961	173	28,549,891.00	35,672,352.24	-213,691.98
Нийт	3604	1018	129,007,555.70	157,616,049.83	-1,542,816.35

4. Хөнгөлөлтөд хамруулах хэрэгтэй

Даатгалын төлөөлөгчид хөнгөлөлтөд хамруулах хэрэгтэй даатгуулагчийг хөнгөлөлтөд хамруулаагүй алдаа гаргасан бөгөөд нийт 64 алдаа гаргаснаас Монгол Даатгал компанийн 8, Түшиг Даатгал компанийн 9, Прайм Даатгал компанийн 8, Бодь Даатгал компанийн 8 даатгалын төлөөлөгч алдаа гаргасан. Монгол Даатгал компани -61 983 төгрөг, Түшиг Даатгал компани -30 564 төгрөг, Прайм Даатгал компани -26 990 төгрөг, Бодь Даатгал компани -125 402 төгрөгийн борлуулалтыг алдаатай тооцоолсон байна.

Даатгалын компани (Даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалтын тоо	Нийт борлуулалтын дүн	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=8)	219	13	9,266,904.40	-61,983.00
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=9)	346	21	12,326,309.00	- 30,564.00
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=8)	310	13	12,867,785.30	- 26,990.00
БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=8)	348	17	11,004,933.90	- 125,402.00
Нийт дүн	1223	64	45,465,932.60	-244,939.00

5. Хөнгөлөлтөд хамруулах ёсгүй

Даатгалын төлөөлөгчид хөнгөлөлтөд хамруулах ёсгүй даатгуулагчийг хөнгөлөлтөд хамруулсан бөгөөд нийт 388 алдаа гаргаснаас Монгол Даатгал компанийн 26, Түшиг Даатгал компанийн 23, Прайм Даатгал компанийн 21, Бодь Даатгал компанийн 21 даатгалын төлөөлөгч алдаа гаргасан.

Даатгалын компани (даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалтын тоо	Нийт борлуулалтын дүн	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=26)	830	87	31,137,332.60	538,786.40
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=23)	873	100	33,755,881.60	384,406.60
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=21)	689	67	25,193,840.10	289,376.00
БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=21)	883	134	25,144,125.20	620,128.60
Нийт дүн	3275	388	115,231,179.50	1,832,697.60

6. Хөнгөлсөн дүн алдаатай

Даатгалын төлөөлөгчид хөнгөлөлт бүхий даатгалын хураамж тооцоолохдоо давхардсан тоогоор нийт 151 алдаа гаргаснаас Монгол Даатгал компанийн 46, Түшиг Даатгал компанийн 32, Прайм Даатгал компанийн 45, Бодь Даатгал компанийн 28 даатгалын төлөөлөгч алдаа гаргасан.

Даатгалын компани (даатгалын төлөөлөгч)	Нийт борлуулалтын тоо	Алдаатай борлуулалтын тоо	Нийт борлуулалтын дүн	Алдаатай борлуулалтын зөрүү дүн
МОНГОЛ ДААТГАЛ (Нийт=19)	717	46	28,155,175.00	- 7,403.00
ТҮШИГ ДААТГАЛ (Нийт=14)	543	32	20,024,041.00	1,366,029.00
ПРАЙМ ДААТГАЛ (Нийт=11)	424	45	16,545,826.90	- 42,157.00

Малын индексжүүлсэн даатгал төсөл

БОДЬ ДААТГАЛ (Нийт=12)	664	28	19,077,516.00	- 2,098.70
Нийт дүн	2348	151	83,802,558.90	1,314,370.30

S